

N:o 63.

Af herr **Lundgren**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ändrade bestämmelser om val af hufvudmän i sparbanker.

Sjunde paragrafen af nu gällande lag för sparbanker föreskrifver, att »Vården om sparbanks angelägenheter tillkommer dels så kallade hufvudmän, som skola representera insättarne och såsom öfverstyrelse öfvervaka sparbankens förvaltning, och dels en förvaltande styrelse» (denna likasom revisorerna utsedda af hufvudmännen).

»Hufvudmännen skola till ett antal af minst tjugo och högst femtio utses genom val på sätt reglementet föreskrifver; dock att stiftare af sparbank må kunna i reglementet förklaras för hufvudmän.»

Den af Kungl. Maj:t tillsatta kommitté för uppgörande af förslag till ifrågavarande sparbankslag yttrar i sitt utlåtande på sidan 40 följande:

»Hvad då först hufvudmännen angår, är i ett stort antal sparbanker hufvudmansskapet grundadt på *själfskrifvenhet*, i det att hufvudmännen utgöras» (på den tid kommittéutlåtandet skrefs) »än af samtliga eller visse bland delägarne, vanligen sådane, som under någon längre tid haft i banken innestående visst belopp, än — såsom i många sockensparbanker — af kommunens å kommunalstämma röstberättigade medlemmar, än af bestämda korporationer (landstingen, hushållningssällskapen, dessas underafdelningar, de s. k. hushållsgillena, eller förvaltningsutskott, stadsfullmäktige och allehanda s. k. societeter i städerna), och ett reglemente utsträcker själfskrifvenheten till »hvar och en inom orten boende person, som intresserar sig för sparbankens verksamhet, råder öfver sig och sitt gods samt åtnjuter medborgerligt förtroende. En särdeles vanlig bestämmelse i

sparbankernas reglementen är slutligen att en hvar, som vid sparbanks stiftande eller sedermera bidragit med visst belopp, är själfskrifven såsom hufvudman.»

»Det behöfver emellertid knappast påpekas, hurusom ett själfskrifvet hufvudmanskap i allmänhet torde vara föga egnadt att väcka och underhålla något lifligare intresse för sparbankssakens främjande eller att framkalla en verklig känsla af ansvarighet. Helt annat torde däremot förhållandet blifva, om det förtroende, hvaraf ifrågavarande institution bör uppbäras, får taga sig ett bestämdt uttryck i en valhandling; och i enlighet härmed har kommittén föreslagit, att hufvudmännen i regel skola utses genom val.»

I öfverensstämmelse härmed har sagda kommitté uti sitt upprättade »Normalreglemente för sparbanker», § 15, gifvit anvisning på olika sätt för utseende af hufvudmän. Dessa kunna sålunda väljas af landsting, af hushållningssällskap, af hushållningssällskaps förvaltningsutskott, af hushållningsnämnd (-gille), af stadsfullmäktige, af kommunalstämma, af kommunalnämnd, af sparbankens hufvudmän etc.

Bland dessa många alternativ för utseende af hufvudmän är det isynnerhet ett, som enligt mitt förmenande är i hög grad olämpligt, men som icke desto mindre praktiseras på flera håll. Jag menar det alternativet nämligen, att endast hufvudmännen själfva utse hufvudmän.

Före tillkomsten af nu gällande sparbankslag förrättades beträffande sparbanken i en stad på vestkusten valet af öfverstyrelse (direktion) af delägarne d. v. s. insättarne, och vid valet användes en femgradig röstskala, beräknad efter den större eller mindre summa, den röstande insatt i sparbanken. Dessutom ägde hvar och en af sparbankens stiftare eller principaler fem röster. Så snart nu gällande sparbankslag trädde i kraft, ändrades detta därhän, att delägarne-insättarne förlorade allt inflytande vid valet och att den senast af insättarne valda direktionen utsåg den första uppsättningen af hufvudmän, hvarefter, vid uppkommande ledighet bland hufvudmännen, dessa komplettera sig själfva.

Enligt nämnda normalreglemente skola hufvudmännen dessutom välja styrelse, och kunna de härtill utse ledamöter bland sig själfva; de välja äfven revisorer samt besluta om ansvarsfrihet för styrelsen m. m. Det är förut antydt, att ett själfskrifvet hufvudmanskap är föga lämpligt; men i betraktande af hufvudmännens många och viktiga åligganden torde det vara minst lika olämpligt med ett hufvudmanskap, som kompletterar sig själf, ty detta måste nödvändigt leda till ett utprägladt kottteriväsen, som

väl icke bör finnas i fråga om en så allmän angelägenhet som vården och ledningen af en sparbank.

Ett vida tryggare och lämpligare sätt för utseende af hufvudmän torde vara, att valet öfverlämnas för sparbank i stad åt stadsfullmäktige och för sparbank på landet åt kommunalmyndighet eller hushållningssällskap. Kunde därjämte beredas insättare med ett visst i sparbanken insatt belopp något inflytande på nämnda val, t. ex. att utse en fjärdedel af antalet hufvudmän, så skulle detta säkerligen i sin mån bidraga till att fästa vårt folks uppmärksamhet på nyttan och nödvändigheten att spara och att genom insättningar i sparbanken göra sina besparingar räntebärande.

På grund af det anförda tillåter jag mig hemställa,

att Riksdagen ville besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och framläggande för Riksdagen af förslag att i lagen angående sparbanker den 29 juli 1892 måtte införas sådana bestämmelser, som på ett för insättarne så tillfredsställande sätt som möjligt ordnar valet af hufvudmän och framförallt förebygger det kottariväsen, som så lätt uppstår genom det nu flerstädes förekommande förfarandet att hufvudmännen tillåtas komplettera sig själfva.

Stockholm den 25 januari 1909.

Alfr. Lundgren.